Gemeente Amstelveen

INTERNE NOTITIE

Aan	De gemeenteraad	**Datum**	12 juni 2023
Via	Burgemeester en wethouders		
Van	Adam Elzakalai, wethouder financiën	**Kopie**	

Betreft Uitkomsten meicirculaire 2023 gemeentefonds en bijstandsgelden 2023

0. Inleiding/Samenvatting

Deze notitie informeert u over de uitkomsten van de meicirculaire 2023 over de uitkering gemeentefonds[1]. Deze aanvullende informatie is aangekondigd in de Perspectiefnota 2024 en kan worden betrokken bij de Raadsbehandeling van de Perspectiefnota. In deze notitie worden ook enkele overige actuele ontwikkelingen meegenomen om een zo actueel en volledig mogelijk beeld te geven voor de behandeling van de Perspectiefnota. Dit betreft met name informatie over de bijstandsgelden (BUIG-budgetten)[2].

Samenvatting uitkomsten

1. De meicirculaire en de bijstelling van de BUIG-budgetten betekenen "onderaan de streep" *een incidenteel voordeel van € 4,5 miljoen, verspreid over de jaarschijven 2023 tot en met 2026.* Deze voordelen komen ten gunste van de (meerjarige ontwikkeling van de) algemene reserve en zijn de resultante van een groot aantal uiteenlopende ontwikkelingen die in het vervolg van deze notitie op hoofdlijnen worden toegelicht;

2. *Structureel is vanaf 2026 € 2,8 miljoen beschikbaar ter dekking van het nog openstaande tekort Jeugd/Sociaal Domein ad. afgerond € 5,6 miljoen.* Daarmee is de helft van het openstaande tekort gedekt. Er resteert dan nog een te dekken tekort van € 2,8 miljoen, te bezien in relatie tot de uitvoering van de Hervormingsagenda Jeugd. Belangrijke factor is hier de in de Voorjaarsnota van het Rijk structureel gemaakte extra Rijksbijdrage 2026 van macro € 1 miljard. Deze was in eerste aanleg (septembercirculaire 2022) slechts incidenteel. Zonder deze maatregel zou het structurele perspectief voor Amstelveen € 4,3 miljoen ongunstiger zijn geweest. De nog openstaande opgave zou dan ruim € 7 miljoen zijn geweest. Daarnaast heeft het Rijk voor 2026 (eenzijdig) een nieuwe indexeringssystematiek op basis van de ontwikkeling van het bbp (bruto binnenlands product) aangekondigd. Op dit moment valt niet te overzien of deze nieuwe systematiek meer rust en stabiliteit brengt én tegelijkertijd toereikend zal blijken om de toekomstige gemeentelijke uitgavenontwikkeling (inclusief autonome groei) te compenseren. Dit is een belangrijke onzekerheid, c.q. risicofactor. *Al met al geeft de uitkomst van de meicirculaire geen aanleiding tot aanpassing van de koers en voorstellen in de Perspectiefnota 2024*;

3. De nader voorlopige vaststelling van het BUIG-budget 2023 (bijstandsgelden) in samenhang met de actuele prognose van de bijstandsuitgaven leidt tot een structureel voordeel vanaf 2023 van € 0,3 miljoen. Dit effect is onderdeel van het onder punt 2 genoemde voordeel van € 2,8 miljoen;

4. De circulaire bevat verder de nodige specifieke taakmutaties. Deze mutaties worden budgettair neutraal verwerkt in relatie met samenhangende uitgaven- en of inkomstenposten. Verreweg de grootste mutatie post betreft de (her)invoering van een (brede) eigen bijdrage Wmo met ingang van 2026. Voor het overige beperkt het zich vooral tot eenmalige bedragen in 2023 voor armoedebeleid en kosten opvang Oekraïners.

[1] Meicirculaire gemeentefonds 2023 | Circulaire | Rijksoverheid.nl
[2] Nader voorlopige Macrobudget 2023 (informatie voor gemeenten) | Publicatie | Rijksoverheid.nl

1. Financieel totaaloverzicht met postgewijze toelichting

Onderstaand overzicht geeft een recapitulatie van de uitkomsten van deze notitie. Na dit overzicht volgt een postgewijze toelichting.

Uitkomsten meicirculaire 2023 — negatief bedrag is voordelig/overschot; bedrag x 1000 euro

	2023	2024	2025	2026	2027
A. Uitkomsten meicirculaire					
A.1. budgettair meicirculaire 2023 ev.	**-596**	**-887**	**-1.387**	**-3.196**	**-2.473**
1a. Vangnetregeling Voogdij/18+	*-3.594*				
** reeds ingeboekt/verwerkt in Perspectiefnota*	*3.300*				
1b. Hervormingsagenda Jeugd		*-5.447*	*-3.675*		
** reeds ingeboekt/verwerkt in Perspectiefnota*		*4.800*	*4.000*		
1c. Eenmalige Rijksbijdrage 2026 structureel gemaakt					*0*
1d. Algemene mutaties accres, uitkeringsfactor, areaal/nominaal, c.a.	*-302*	*-240*	*-1.712*	*-3.196*	*-2.473*
A.2. taakmutaties	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
2a. toegekende taakmutaties	*-671*	*-30*	*-427*	*535*	*746*
2b. aanpassing bijbehorende uitgavenbudgetten	*671*	*30*	*427*	*-535*	*-746*
A. Effect meicirculaire	**-596**	**-887**	**-1.387**	**-3.196**	**-2.473**
B. BUIG-gelden	**-294**	**-294**	**-294**	**-294**	**-294**
C=A+B. TOTAAL EFFECT MEICIRCULAIRE & BUIG	**-890**	**-1.181**	**-1.681**	**-3.490**	**-2.767**
WAARVAN:					
C.1. Structureel -> reservering ter dekking structurele opgave '26ev				**-2.767**	**-2.767**
C.2. Incidenteel -> ten gunste van algemene reserve	**-890**	**-1.181**	**-1.681**	**-723**	**0**
totaal	**-890**	**-1.181**	**-1.681**	**-3.490**	**-2.767**

A.1. Budgettair effect meicirculaire 2023ev

Het budgettair effect is te onderscheiden in enerzijds een structureel effect. De regels 1a en 1b betreffen incidentele mutaties, de regels 1c en 1d betreffen structurele effecten.

1a. Vangnetregeling Voogdij/18+

Vanwege hoge uitgaven voor kosten Voogdij/18+ ontvangt Amstelveen een aanvullende bijdrage op grond van de hiervoor beschikbare compensatieregeling (vangnetregeling). Dit betekent afgerond een voordeel van € 3,6 miljoen. In de Perspectiefnota is hiermee reeds rekening gehouden, waarbij een bedrag is ingeboekt van € 3,3 miljoen.

1b. Hervormingsagenda Jeugd

Grote gemeentelijke tekorten op Jeugd zijn een slepend dossier van onderhandelingen tussen Rijk en VNG, inclusief een doorlopen arbitrageprocedure. Recent is een principeakkoord tot stand gekomen over een Hervormingsagenda Jeugd[3]. Concreet bevat de meicirculaire eenmalige bedragen voor 2024 en 2025 van respectievelijk € 5,4 miljoen en € 3,7 miljoen als aanvullende bekostiging voor de bestaande tekorten. In de Perspectiefnota is hierop geanticipeerd met het inboeken van verwachte bijdragen van € 4,8 miljoen in 2024 en € 4 miljoen in 2025. In samenhang hiermee bevat de Perspectiefnota 2024 een incidentele dekking voor kosten jeugdhulp van afgerond € 5,5 miljoen in 2024 en 2025. Paragraaf 3.2. van de Perspectiefnota 2024 licht dit uitvoeriger toe.

[3] Kabinet en gemeenten zetten belangrijke stap naar verbetering jeugdzorg | Nieuwsbericht | Rijksoverheid.nl; Principeakkoord financiën Hervormingsagenda Jeugd | VNG

1c. Eenmalige Rijksbijdrage 2026 structureel gemaakt

Het Regeerakkoord 2022-2026 van het Kabinet Rutte IV voorziet in veel eenmalige middelen voor de jaren 2023-2025, maar bevat tegelijkertijd een zeer sterke terugloop van de structurele middelen met ingang van 2026. Dat zet het structurele begrotingsperspectief van gemeenten onder grote druk. De afgelopen septembercirculaire bevatte een eenmalige extra Rijksbijdrage voor 2026. De jaarschijf 2026 kwam inmiddels in beeld als nieuwe jaarschijf van de gemeentelijke meerjarenbegroting 2023-2026. De structurele teruggang werd op deze manier voor een belangrijk deel doorgeschoven naar 2027.

In deze meicirculaire wordt het in 2026 toegevoegde bedrag structureel gemaakt. Voor Amstelveen gaat dit om een jaarbedrag van € 4,3 miljoen. Zonder deze maatregel zou in 2027 een structurele verslechtering optreden ten opzichte van 2026 van € 4,3 miljoen. Die treedt nu niet op.

ad. 1d: algemene mutaties accres, uitkeringsfactor, areaal/nominaal, c.a.

Deze paragraaf behandelt de meerjarige accresontwikkeling in samenhang met de nominale ontwikkeling en overige algemene mutaties die met elkaar "de lengte of de breedte", c.q. de groei/krimp van de speelruimte van de algemene uitkering bepalen.

specificatie algemene mutaties accres, uitkeringsbasis, areaal, c.a. negatief bedrag is voordelig/overschot; bedrag x 1.000 euro

	2023	2024	2025	2026	2027
1d-1) mutaties/afrekeningen oude jaren (2022)	-74				
1d-2) bijstelling nominaal en areaal (accres en maatstaven)	-4.907	-6.861	-7.863	-8.807	-8.084
** reeds ingeboekt in Perspectiefnota 2024*	*4.200*	*5.600*	*5.600*	*5.600*	*5.600*
1d-3) ontwikkeling WOZ	226	963	963	963	963
1d-4) Integraal Zorgakkoord			-470	-470	-470
1d-5) Herberekening opschalingskorting				-540	-540
1d-6) overig algemene mutaties (incidenteel)	*83*				
1d-7) contributie VNG (incl. GGU)		58	58	58	58
1d-8) verkorten gemeenteljke schuldenregelingen	170				
Totaal	**-302**	**-240**	**-1.712**	**-3.196**	**-2.473**

1d-1) mutaties/afrekeningen oude jaren (2022)

De meicirculaire bevat een beperkte bijstelling over 2022 van incidenteel € 74.000 voordelig door mutaties op aantallen verdeelmaatstaven, die op macroniveau leiden tot een verhoging van de uitkeringsfactor met één punt.

1d-2) bijstelling nominaal en areaal (accres[4] en maatstaven)

Rijk en VNG hebben vorig jaar een akkoord hadden bereikt over het bevriezen van de accressen gemeentefonds 2022-2025[5]. Dit betekent dat de accressen zoals opgenomen in de meicirculaire voor 2023-2025 nog wel worden geactualiseerd voor de loon- en prijsontwikkeling, maar dat het resterende deel (de volumecomponent) niet meer wordt aangepast. Dit deel wordt dus niet meer achteraf aangepast aan de werkelijke omvang van de Rijksuitgaven. Dit laatste betekent, dat "de grootte van de koek" niet meer wijzigt door volume-effecten. Dat laat onverlet dat ontwikkelingen in de volumes van de afzonderlijke verdeelmaatstaven op landelijk niveau en op plaatselijk niveau nog wel tot allerlei volume-effecten (areaaleffecten) leiden.

[4] "Accres" is de gemeentefondsterm voor groei. Dit accres, c.q. deze groei kan ook negatief zijn. Er wordt onderscheid gemaakt tussen nominaal accres (de totale mutatie inclusief inflatie) en reëel accres (de totale mutatie geschoond voor inflatie). De inflatiecomponent bevat naast loon- en prijsontwikkeling in enge zin ook een (beperkte) ruimte voor jaarlijkse autonome ontwikkelingen/groei. Tenzij anders vermeld wordt met accres het nominaal accres bedoeld.

[5] https://vng.nl/nieuws/akkoord-bevriezen-volume-accres-gemeentefonds-2022-2025

Voor wat betreft de nominale ontwikkeling is de meicirculaire gebaseerd op de macro-economische prognoses in het Centraal Economisch Plan van het CPB (CEP, maart 2023). Anticiperend hierop is in de Perspectiefnota 2024 reeds rekening gehouden met een aanvullende nominale compensatie voor loon- en prijsontwikkelingen van € 2,2 miljoen in 2023, oplopend naar € 3,6 miljoen vanaf 2024[6].

Voor wat betreft de areaaleffecten houdt de Perspectiefnota rekening met een structureel voordeel met ingang van 2023 van € 2 miljoen, met name door een sterke groei van het inwoneraantal.

Na verwerking van de meicirculaire is ten opzichte van de cijfers zoals verwerkt in de Perspectiefnota sprake van een voordeel op de bijstelling van de grondslagen voor nominaal en areaal van € 0,7 miljoen in 2023, oplopend naar € 3,2 miljoen per 2026 en vervolgens in 2027 uitkomend op € 2,5 miljoen structureel voordelig. Hiervan wordt het voordeel in 2023/2024 (€ 1,2 miljoen) met name verklaard door positieve areaaleffecten. Dit betreft met name een positieve doorwerking van de landelijke bijstelling van de ontwikkeling van bijstandsvolume, alsmede de indirecte doorwerking van de groei van het eigen inwoneraantal in afgeleide verdeelmaatstaven zoals centrumfunctie.

Het voordeel over de jaarschijven 2025-2027 betreft met name de meerjarig, trendmatige bijstelling van de nominale ontwikkeling. De nominale bijstelling van de accressen, inclusief de hiermee samenhangende aanpassing van de stelpost nominaal geeft in2025 en 2026 een voordelig effect en in 2027 een nadelig effect. Per saldo over deze drie jaren is het effect afgerond € 1 miljoen positief. Daarbij is rekening gehouden met een reservering op de stelpost nominaal op basis van een prijsontwikkeling van 3% per jaar in 2025 en verder en een loonontwikkeling van 5% (incl. soc.lasten) in 2025/2026 en van 4% in 2027.

Bijstelling nominaal en areaal negatief bedrag is voordelig/overschot; bedrag x 1.000 euro

Omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027
Bijstelling in meicirculaire	-4.907	-6.861	-7.863	-8.819	-8.096
Reeds ingeboekt in Perspectiefnota 2024					
* nominale bijstelling	2.200	3.600	3.600	3.600	3.600
* areaaleffect	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
Netto Budgettair effect	**-707**	**-1.261**	**-2.263**	**-3.219**	**-2.496**

1d-3) ontwikkeling WOZ

Het verdeelstelsel voor de algemene uitkering houdt rekening met verschillen in belastingcapaciteit tussen gemeenten. De achterliggende gedachte is, dat gemeenten met hogere WOZ-waarden geacht worden meer eigen belastinginkomsten te genereren en minder geld uit het gemeentefonds nodig hebben[7]. De herberekening van het onderdeel WOZ/belastingcapaciteit levert een nadeel op van afgerond € 0,2 miljoen in 2023, oplopend naar een structureel € 0,9 miljoen in 2024 en verder. en een nadeel van € 0,2 miljoen voor 2023.

[6] Voor goede orde: Er is geen permanente, directe 1-op-1-relatie waardoor gemeenten hun nominale kosten automatisch via het gemeentefonds gecompenseerd krijgen. Denk aan de volgende verschillen: (1) Rijk en gemeenten kennen eigen cao's die ongelijktijdig verlopen en ook qua uitkomsten verschillen. (2) De Rijksbegroting kent verschillende indexen die niet parallel lopen met de gemeentelijke huishouding. (3) Het is wisselend en onduidelijk hoe/wanneer nominale ontwikkelingen zich exact vertalen in de uitzetting van departementsbegrotingen, c.q. Rijksuitgaven. (4) Onderdeel van de accressen is ook de volume ontwikkeling, denk aan zorguitgaven.

[7] Technisch werkt dit via een negatieve verdeelmaatstaf (aftrekpost) belastingcapaciteit. Het negatieve bedrag via deze verdeelmaatstaf wordt weer verdeeld via de overige verdeelmaatstaven en de uitkeringsfactor zodat de koek even groot blijft. De aftrekpost wordt berekend door de werkelijke WOZ-waarde per gemeente te vermenigvuldigen met landelijke geldend rekentarieven voor woningen en niet-woningen. Daarbij doet 80% van de woningwaarde mee en 70% van de waarde niet-woningen.

De bijstellingen 2023 en 2024 zijn twee verschillende stappen:

- Als eerste stap is de actuele stand van de WOZ-waarden voor 2023 bepaald. Dit heeft gevolgen voor de gemeentelijke ozb-opbrengst, maar ook voor de algemene uitkering. Het nadeel van € 0,2 miljoen komt doordat de stijging van de WOZ-waarde niet-woningen uitkomt op 3% in plaats van de 1% zoals geraamd bij de vorige meicirculaire. De hogere stijging betekent een hogere aftrekpost in de verdeling van het gemeentefonds. Het definitieve tariefvoorstel OZB voor 2023, vastgesteld in de decemberraad houdt al wel rekening met deze 3%;
- Het nadeel in 2024 ad € 0,7 miljoen zit ingebakken in de voor Amstelveen ongunstige systematiek en komt door een nadelig herverdeeleffect op de verwerking van de jaarlijkse WOZ-hertaxatie. Amstelveen scoort ongunstig op deze maatstaf door de relatief hoge woningwaarden. Landelijk houdt de meicirculaire voor 2024 rekening met een waardestijging van 3% voor woningen en 2% voor niet-woningen. Deze waarde-ontwikkeling is ook op de Amstelveense cijfers toegepast. In het najaar, bij de opmaak van de tariefvoorstellen ozb voor 2024 wordt dit opnieuw beoordeeld. Dan is meer informatie beschikbaar over de waarde-ontwikkeling in Amstelveen.

1g-4) Integraal Zorgakkoord

Het kabinet stelt structureel extra middelen beschikbaar aan gemeenten samenhangend met het Integraal Zorgakkoord, ter compensatie van gemeenten voor gestegen kosten als gevolg van de invoering van het abonnementstarief Wmo. Voor Amstelveen komt dit neer op afgerond €0,5 miljoen. Dit biedt achteraf gedeeltelijke compensatie voor reeds in onze begroting verwerkte uitgavenverhogingen.

1g-5) Herberekening opschalingskorting

Het Rijk houdt onverminderd vast aan een volledige doorvoering van de omstreden opschalingskorting per 2026. Oorspronkelijk was dit een jaarlijks oplopende korting, maar dit is in achterliggende jaren bevroren en doorgeschoven wordt nu in één keer voor het volle bedrag in 2026 gekort. Op basis van een geactualiseerde berekening gaat het voor Amstelveen om een korting van € 3,2 miljoen. In de huidige meerjarenbegroting staat een korting opgenomen van afgerond € 3,7 miljoen.

1g-4) Overige algemene mutaties (incidenteel)

De meicirculaire bevat twee incidentele onttrekkingen aan het gemeentefonds op basis van landelijke afspraken, beide goed voor iets meer dan € 40.000:

- Een bijdrage in de centrale financiering van de generieke digitale infrastructuur (GDI);
- Een bijdrage aan een landelijke subsidieregeling werkdrukverlaging jeugdbescherming.

1g-7) contributie VNG (incl. bijdrage voor Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering/GGU)

Bij het opstellen van deze notitie werd het contributievoorstel VNG voor ’24 bekend via de stukken voor de ALV. Uit praktische overwegingen wordt dit meegenomen in deze notitie om te verwerken in de begroting. De Amstelveense bijdrage stijgt met € 58.000.

1g-8) verkorten gemeentelijke schuldenregelingen

Het Rijk heeft met ingang van 1 juli 2023 een verkorting doorgevoerd van de Wettelijke schuldsanering natuurlijke personen van 36 maanden naar 18 maanden. De implicaties voor de gemeentelijke schuldenregelingen worden via een separaat raadsvoorstel ter besluitvorming voorgelegd. Met een uit te werken overgangsregeling is een eenmalig bedrag gemoeid van € 170.000 in 2023. De dekking hiervan is meegenomen in deze notitie.

A.2. Taakmutaties

De meicirculaire bevat de volgende nieuwe toevoegingen en onttrekkingen in verband met specifieke maatregelen (taakmutaties). De algemene beleidslijn is, dat het in deze gevallen gaat om wijzigingen in taken/werkzaamheden en dat er een directe relatie is met samenhangende uitgavenbudgetten waarmee verrekening plaatsvindt. Afhankelijk van de aard en omvang van de maatregel kan nadere besluitvorming plaatsvinden aan de hand van aparte advisering.

Naast een aantal kleinere posten en overwegend incidentele bedragen voor 2023 bevat deze circulaire één grote structurele taakmutatie: een uitname uit het gemeentefonds van € 960.000 per 2026 vanwege de voorgenomen (her)invoering van een Wmo-brede eigen bijdrage. Daarnaast wordt een structureel bedrag van afgerond € 0,2 miljoen onttrokken vanwege de overheveling van een bedrag voor brede combinatiefuncties sport naar een nieuwe, brede specifieke uitkering (Spuk GALA).

specificatie taakmutaties

positief bedrag is uitgavenverhoging/inkomstenverlaging; negatief bedrag is uitgavenverlagin/inkomstenverhoging; bedrag x 1.000 euro

	2023	2024	2025	2026	2027
a) Wet goed verhuurderschap	116	13	13	13	13
b) Procedure vaststelling verkiezingsuitslag	17	17	17	17	17
c) Flankerend beleid energie armoede	149				
d) Dienstverlening aanpak schulden/armoede	119				
e1) Voorschoolse educatie	10	5	5	5	5
e2) Voorschoolse voorziening peuters	19	19	19	19	19
f) Eindelening inburgering (ELIP)	9				
g1) Leerlingenvervoer ontheemden Oekraïne	160				
g1) Taalonderwijs ontheemden Oekraïne	117				
h1) Participatie - in relatie tot AM-Match	137	134	131	129	56
h2) Participatie - nieuwe doelgroep	15	39	39	39	39
i) eigen bijdrage Hbh/Wmo			400	-560	-560
j1) vervallen incidentele middelen WOO					-94
j2) vervallen incidentele middelen Wkb					-44
j3) overheveling brede combif. naar Spuk GAL	-197	-197	-197	-197	-197
Totaal toekenning taakmutaties	**671**	**30**	**427**	**-535**	**-746**

Ad. a) Wet goed verhuurderschap
Gemeenten krijgen meer mogelijkheden om malafide verhuurderschap en discriminatie op de huurmarkt gerichter aan te pakken door het wetsvoorstel goed Verhuurderschap. Het wetsvoorstel zal naar verwachting in juli 2023 in werking treden. Het wetsvoorstel introduceert een landelijke basisnorm voor goed verhuurderschap, in de vorm van algemene regels, waaraan verhuurders en verhuurbemiddelaars zich dienen te houden. Via de decembercirculaire 2023 heeft Amstelveen € 45.000 ontvangen voor de uitvoering van deze wet. De toegepaste verdeling is naderhand aangepast, waardoor Amstelveen € 13.000 extra krijgt. Daarnaast keert deze meicirculaire een vergoeding uit voor eenmalige implementatiekosten. Voor Amstelveen is dat € 103.000.

Ad. b) Procedure vaststelling verkiezingsuitslag
Gemeenten ontvangen een vergoeding voor de meerkosten van de Wet nieuwe procedure verkiezingsuitslag. Voor Amstelveen is dat € 17.000.

Ad. c) Flankerend beleid energie armoede
Het kabinet maakt middelen vrij om een stapeling van sociale en maatschappelijke problemen als gevolg van de hoge inflatie te voorkomen. Onderdeel daarvan is een bedrag via het gemeentefonds aan gemeenten voor de verwachte extra inzet die nodig zal zijn op het gebied van vroegsignalering en om gemeenten tegemoet te komen in het verwachte extra beroep op bijzondere bijstand. Amstelveen ontvangt in 2023 een eenmalig bedrag van € 149.000.

Ad. d) Dienstverlening aanpak schulden en armoede
Als onderdeel van de door het Kabinet gepresenteerde Aanpak Geldzorgen, Armoede en Schulden, die in juli 2022 aan de Tweede Kamer is gepresenteerd, heeft het kabinet in 2023 middelen via het gemeentefonds aan gemeenten beschikbaar gesteld als investering in betere dienstverlening door gemeenten op het gebied van armoede en schulden, zoals het verdubbelen van het gebruik van de schuldhulpverlening en het tegengaan van kinderarmoede. Amstelveen ontvangt in 2023 een eenmalig bedrag van € 119.000.

Ad. e) Voorschoolse educatie en voorschoolse voorziening peuters
De meicirculaire bevat voor de toezichtstaak van de GGD op de voorschoolse educatie van € 10.000 in 2023 en vervolgens structureel € 5.000 in 2024 en verder. Daarnaast wordt de verdeling in het kader van de decentrale uitkering voorschoolse voorziening peuters geactualiseerd. Deze uitkering heeft als doel dat alle peuters, zonder recht op kinderopvangtoeslag of voorschoolse educatie, naar een voorschoolse voorziening kunnen gaan. De uitkering voor Amstelveen gaat met ingang van 2023 met € 19.000 omhoog (structureel).

Ad. f) Eindelening Inburgering (ELIP)
Conform afspraken in bestuurlijk overleg tussen Rijk en VNG ontvangen gemeenten een bedrag voor het ondersteunen van de zogenaamde Einde lening inburgeringsplichtig (ELIPs). Dit zijn inburgeraars die hun lening voor de inburgering (vrijwel) volledig hebben uitgeput, maar nog steeds inburgeringsplichtig zijn. Gemeenten kunnen inburgeraars die tot deze doelgroep behoren begeleiden. Amstelveen ontvangt eenmalig € 9.000 in 2023.

Ad g) Leerlingenvervoer en taalonderwijs ontheemden Oekraïne
Gemeenten ontvangen bedragen voor de kosten van leerlingenvervoer en taalonderwijs ontheemden Oekraïne. Voor Amstel gaat het om € 160.000 voor leerlingenvervoer en € 117.000 voor taalonderwijs. Deze kosten en vergoedingen worden verrekend via het Lokaal Werkbudget Oekraïne.

Ad h) Participatie
De bedragen die Amstelveen ontvangt via de Decentralisatie uitkering Werk zijn geactualiseerd. Dit betreft enerzijds het WSW-budget met als direct samenhangende post de gemeentelijke bijdrage aan AM-Match. Het budget wordt verhoogd met € 137.000 in 2023 door indexering. In latere jaren neemt dit af door de afbouw van het macrobudget. Daarnaast ontstaat door de afbouw, c.q. inperking van de WSW en de Wajong een toenemende nieuwe doelgroep voor de gemeentelijke re-integratie. Het gemeentelijke budget om deze doelgroepen naar zo regulier mogelijk werk te begeleiden neemt ook toe. Hiervoor is een bijstelling van € 15.000 opgenomen in 2023 en € 39.000 structureel vanaf 2024.

Ad. i) Eigen bijdrage Hbh/Wmo
In de bestaande meerjarenbegroting staat met ingang van 2025 een uitname uit het gemeentefonds opgenomen van € 0,4 miljoen met een samenhangende compenserende inkomstenpost vanwege de voorgenomen (her)invoering van een eigen bijdrage Hulp bij huishouden. Via deze meicirculaire komt dit te vervallen. In plaats daarvan bereidt het Rijk een Wmo-brede eigen bijdrageregeling voor met ingang van 2026. Hiervoor is voor Amstelveen een bedrag gemoeid van € 960.000.

Ad. j) Vervallen middelen WOO, Wet kwaliteitsborging bouw en brede combinatiefuncties
Onderdeel van de algemene uitkering was tot dusver een bedrag voor brede combinantiefuncties sport. Met ingang van 2023 gaat dit bedrag (€ 197.000) op in een separate, nieuwe specificiek uitkering (Spuk GALA). Verder vervallen in de jaarschijf 2027 meerjarig incidentele bedragen voor de implementatie van de Wet Open Overheid (€ -/-94.000) en de Wet kwaliteitsborging bouw (-/- € 44.000).

B. BUIG-gelden

Algemeen
Het Ministerie van SZW heeft 3 mei 2023 de nader voorlopige vastgestelde budgetten voor de bijstandsgelden 2023 gepubliceerd[8]. Deze gelden worden aangeduid als BUIG-gelden (Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorziening Gemeenten). Het gaat om een budget dat gemeenten ontvangen voor het verstrekken van bijstandsuitkeringen. Als gemeenten meer of minder uitgeven aan bijstandsuitkeringen blijft dit voor rekening van de gemeente. Het macrobudget wordt vastgesteld met rekenregels van het CPB voor de prognose van het totale verwachte bijstandsvolume als afgeleide van de economische ontwikkeling en de ontwikkeling van de werkloosheid, rekening houdend met eventuele gevolgen van specifiek Rijksbeleid dat van invloed is op het bijstandsvolume. Dit budget wordt voor het grootste deel bepaald via een objectief verdeelmodel. Met ingang van 2022 is een apart deelbudget Loonkostensubsidie gevormd, dat wordt verdeeld op basis van de historische (werkelijke) uitgaven van gemeenten op dit onderdeel in het voorafgaande jaar (t-1)[9]. Dit als beoogde prikkel om dit instrument in te zetten. Het BUIG- budget gaat alleen over de uitkeringsgelden. De bekostiging van de ambtelijke uitvoeringskosten wordt geacht plaats te vinden via de algemene uitkering gemeentefonds.

Zoals ieder objectief verdeelmodel brengt ook dit verdeelmodel voor- en nadeelgemeenten met zich mee. Amstelveen behoort relatief bezien in dit model tot de grotere voordeelgemeenten. Eerder onderzoek heeft uitgewezen dat er een verband is tussen een actief beleid in Amstelveen en een voordelig resultaat op het bijstandsbudget. Dat correspondeert met het feit, dat Amstelveen tegelijkertijd veel meer middelen inzet op re-integratie dan de hiervoor beschikbare gelden. Per saldo (bijstandsgelden en reïntegratiegelden) is dus sprake van een geringer voordeel. Het voordeel op bijstand/reïntegratie is in de Amstelveense begroting ingezet binnen het gehele sociaal domein ter dekking van (een deel van) het tekort op de Jeugdgelden.

In algemene zin spelen drie risico's voor Amstelveen op dit onderdeel:
- Er lopen nog steeds onderzoeken om het verdeelmodel verder te verbeteren, met name waar het gaat om de (relatieve) "uitschieters" in de verdeling. Een lagere uitkering door modelaanpassingen blijft daarmee een risico;
- Bij de huidige arbeidsmarktkrapte daalt het bijstandsvolume. Een lager macrobudget betekent ook een lager herverdeelvoordeel. Daarnaast is het (relatief geringe) Amstelveense bijstandsbestand veel minder "beweeglijk" dan het landelijk bestand;
- Dit relatief geringe en minder beweeglijke Amstelveense uitkeringenbestand betekent ook dat de Amstelveense potentie om het instrument Loonkostensubsidie in te zetten ten opzichte van andere gemeenten relatief beperkt is. De voorziene groei van dit instrument en de onderliggende stimulerende bekostiging geeft voor Amstelveen negatieve herverdeeleffecten.

Het totale macrobudget voor de BUIG-gelden bedraagt afgerond € 6 miljard, waarvan in 2023 afgerond € 0,4 miljard deelbudget Loonkostensubsidie. Het Rijksbeleid is gericht op een toenemend gebruik van de Loonkostensubsidie en dus een toename van dit deelbudget (en afname van het algemene budget).

[8] Het eerste voorlopige BUIG-budget 2023 is in oktober 2022 bekend gemaakt, in oktober 2023 volgt de definitieve vaststelling van het BUIG-budget 2023.
[9] Bij de voorlopige toekenning wordt in eerste instantie uitgegaan van de gegevens (t-2), bij de nader voorlopige vaststelling vindt definitieve vaststelling plaats op basis van (t-1).

Bijstelling begroting 2023
De actualisatie van de ontwikkeling van de ontvangen bijstandsgelden (BUIG-budget) en de samenhangende uitgavenontwikkeling geeft het volgende beeld:

Inkomstenkant: bijstelling € 2.013.000 hoger budget (incl. verwachte indexering)
De huidige begroting bevat een BUIG-budget van € 21,8 miljoen conform het eind 2022 door het Rijk gepubliceerde voorlopige budget 2023. Inmiddels heeft het Rijk een nader voorlopig budget vastgesteld, dat voor Amstelveen € 290.000 *lager* uitkomt op afgerond € 21,5 miljoen. Dit is een geringe bijstelling, afgelopen jaren zagen we sterkere schommelingen in de conjuncturele ramingen. De nu optredende verlaging komt door een lagere groei van het volume IOAW (€ 0,1 miljoen, waaronder minder doorstroom vanuit de WW dan eerder geraamd) en door een lager deelbudget LKS (€ 0,15 miljoen, met name nadelig herverdeeleffect door verwerking actuelere historische gegevens).

Bij de definitieve vaststelling van het BUIG-budget in het najaar wordt nog een indexering toegevoegd van ruim 10% inclusief de doorwerking van de verhoging van het wettelijk minimumloon (WML). Op basis van de door het rijk afgegeven indicatie gaat dit om een bedrag van circa € 2.303.000. Hiermee rekening houden wordt uitgegaan van een bijstelling van het BUIG-budget met per saldo € 2.013.000 (€ 2.303.000 -/- € 290.000) van afgerond € 21,8 miljoen (huidige raming) naar afgerond € 23,8 miljoen (bijgestelde raming).

In het najaar zal meer duidelijkheid komen over de doorwerking van de hogere asielinstroom en samenhangende huisvesting van statushouders in de bijstandsbudgetten. Dit zit nu niet in de cijfers.

Uitgavenkant: bijstelling € 1.719.000 meer uitgaven
In de berekening van de uitgaven aan bijstand is de landelijke verhoging van de bijstandsnormen verwerkt. Dit laatste naar aanleiding van de verhoging van het minimumloon met 10%. Het grootste deel van de bijstelling is daarmee verklaard. Ten aanzien van de bestandsontwikkeling zien we in de eerste vier maanden van 2023 een beperkte stijging van het bestand uitkeringsgerechtigden vergeleken met de stand van eind 2022. Waar dit aantal eind 2022 lag op 1065 uitkeringen is dit in april 2023 beperkt gestegen tot 1070. Het in de Gemeentebegroting 2023 opgenomen bedrag van € 17,1 miljoen is echter gebaseerd op een bestandscijfer van 1050 uitkeringen. De verhoging van de bijstandsnormen in combinatie met de beperkte stijging van het bestand leidt tot een bijstelling van € 1.719.000.

Per saldo: € 0,3 miljoen voordeel bijstelling 2023
De actuele prognose betekent een wijziging van de begroting 2023 met een structureel voordelig effect van € 0,3 miljoen. In het najaar wordt het BUIG-budget 2023 definitief vastgesteld en wordt het voorlopige budget voor 2024 bekend gemaakt.

2. Overige Ontwikkelingen

2.1. Energietoelage 2023
Het Kabinet heeft besloten ook in 2023, evenals in 2022, de uitkering van een energietoeslag van € 1.300 door gemeenten aan de doelgroep mogelijk te maken. Hiermee is macro € 1,4 miljard gemoeid. Via de decembercirculaire heeft het Rijk reeds in het jaar 2022 de eerste tranche van dit bedrag (macro € 0,5 miljard) uitgekeerd aan gemeenten. De resterende € 900 miljoen zal niet, zoals oorspronkelijk voorgenomen, via de algemene uitkering worden verdeeld, maar via een decentralisatie-uitkering vanwege een gewijzigde verdeelsleutel waarbij bij Voorjaarsnota 2023 een bedrag van € 25 miljoen is overgeboekt naar de begroting van het ministerie van SZW als vangnet voor gemeenten waar het bedrag uit de verdeelsleutel voor 2023 achteraf ontoereikend blijkt. De verdeling van de resterende € 875 miljoen wordt bekend gemaakt in de septembercirculaire, aannemende dat dan de juridische grondslag voor de uitkering is geregeld.

2.2. Bekostiging lokale omroep
Het Rijk neemt de bekostiging van de lokale omroepen over van gemeenten. Dit zal gepaard gaan met een uitname uit het gemeentefonds. Wat dit precies betekent zal ik een komende circulaire worden verwerkt.[10]

2.3. Fasering en aftopping invoering nieuw verdeelmodel
De meicirculaire bevat geen nieuwe inzichten of ontwikkelingen met betrekking tot de invoering van het nieuwe verdeelmodel voor de algemene uitkering. Met ingang van 2023 is de overstap gemaakt naar een nieuw verdeelmodel, met dien verstande dat de gekozen is voor een zeer gefaseerde en afgetopte invoering van de hieruit voortvloeiende herverdeeleffecten in de jaren 2023-2025. Het verdere vervolg na 2025 is afhankelijk gemaakt van nadere onderzoeken die inmiddels in de vertraging zitten. Vooralsnog bestaat er geen concreet zicht op een vervolg van de ingroei na 2025. Het Amstelveense herverdeelvoordeel blijft daarmee beperkt tot de nu in de meerjarenbegroting verwerkte € 3,4 miljoen. Het oorspronkelijk berekende totale herverdeelvoordeel lag in de orde van ruim € 8 miljoen.

2.4. Van "samen-trap-op-trap-af" naar "indexering op basis van bbp"
Het kabinet heeft besloten dat het gemeentefonds vanaf 2027 geïndexeerd wordt op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). De volumeontwikkeling wordt gebaseerd op een historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bbp over de achterliggende 8 jaar, waardoor de fondsen minder schommelen. De indexatie voor inflatie volgt die van het lopende jaar. De meicirculaire bevat deze aankondiging, maar nog geen concrete cijfermatige vertaling. In deze circulaire is de koppeling aan bbp vanaf 2027 dus nog niet verwerkt. Op dit moment valt niet te overzien of deze nieuwe systematiek meer rust en stabiliteit brengt én tegelijkertijd toereikend zal blijken om de toekomstige gemeentelijke uitgavenontwikkeling (inclusief autonome groei) te compenseren. Dit is een belangrijke onzekerheid, c.q. risicofactor.

3. Voorgestelde besluitvorming

Instemmen met verwerking van de uitkomsten van de meicirculaire 2023 gemeentefonds, inclusief overige ontwikkelingen conform de hierover aangeboden separate notitie inhoudende:

a) reservering via een structurele stelpost met ingang van 2026 van € 2.767.000 ter (gedeeltelijke) dekking van de nog openstaande structurele opgave 2026ev conform regel C.1. in het financieel totaaloverzicht in de aangeboden notitie;
b) incidentele bedragen ten gunste van de algemene reserve (via begrotingssaldo) van € 890.000 in 2023, € 1.181.000 in 2024, € 1.681.000 in 2025 en € 723.000 in 2026 conform regel C.2. in het financieel totaaloverzicht in de aangeboden notitie (totaal € 4.475.000 voordelig);
c) budgettair neutrale verwerking van taakmutaties conform de specificatie van onderdeel A.2 in de aangeboden notitie met totaalbedragen van € 671.000 in 2023, € 30.000 in 2024, € 427.000 in 2025, -/-€ 535.000 in 2026 en -/-€ 746.000 in 2027;
d) Een structurele verhoging per 2023 van de raming uitkering BUIG met € 2.013.000 en van raming bijstandsuitgaven met € 1.719.000, per saldo € 294.000 voordelig, conform regel B in het financieel totaaloverzicht in de aangeboden notitie.

[10] Visiebrief lokale omroepen | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl